

Střední škola Olgy Havlové

ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Koncepce rozvoje žáků speciální střední školy v rámci výchovy k občanské odpovědnosti a pomáhající profesi

„Naše škola nevidí své žáky pouze jako osoby, které potřebují podporu. Vidí je jako mladé lidi s potenciálem, kteří mohou sami přispět společnosti.“

Mgr. Jana Honzíková, MBA

Obsah

1	ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELKY	4
2	CHARAKTER KONCEPCE	6
2.1	Dobrovolnictví zaměřené na děti, rodiny a komunitní setkávání.....	7
3	VIZE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ	8
4	FILOZOFIE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ.....	9
4.1	Základní principy programu	9
4.2	Závěrečné vymezení filozofie programu	10
5	HLAVNÍ A DÍLČÍ CÍLE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ.....	11
5.1	Hlavní cíl	11
5.2	Dílčí cíle programu.....	11
5.3	Závěrečné shrnutí cílů programu	12
6	PŘÍNOS PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ PRO ŽÁKY	13
7	LEGISLATIVNÍ RÁMEC A PODMÍNKY BEZPEČNÉ REALIZACE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ.....	15
7.1	Ukotvení programu v systému vzdělávání	15
7.2	Vztah k dobrovolnictví	15
7.3	Dobrovolnost zapojení žáků	16
7.4	Odpovědnost školy a zajištění bezpečnosti.....	16
7.5	Postavení pedagogického pracovníka	16
7.6	Spolupráce s partnerskými organizacemi	17
7.7	Ochrana osobních údajů a etické zásady	17
7.8	Dokumentace programu	17
7.9	Závěrečné vymezení legislativního rámce	18
8	ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ....	19
8.1	Koordinátor programu Žákovské dobrovolnictví.....	19
8.2	Role žáků v programu.....	19
8.3	Role pedagogických pracovníků při realizaci dobrovolnických aktivit	20
8.4	Spolupráce s partnerskými organizacemi	20
8.5	Příklad realizace dobrovolnické aktivity – spolupráce se zařízeními sociálních služeb...21	
8.6	Zapojení školy do komunitních aktivit.....	21
8.7	Hodnocení a rozvoj programu	21
9	OBLASTI A FORMY REALIZACE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ ..23	
9.1	Sociální a mezigenerační dobrovolnictví	23

9.2 Dobrovolnictví zaměřené na děti	24
9.3 Komunitní aktivity školy	24
9.4 Žáci jako ambasadoři školy, průvodci a podporovatelé školní komunity	25
9.5 Charitativní a solidární aktivity	26
9.6 Žákovské iniciativy a rozvoj školní komunity	26
9.7 Zapojení žáků napříč školou.....	26
9.8 Význam programu Žákovské dobrovolnictví pro rozvoj žáků a školy.....	27
10 KOORDINÁTOR PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ A SYSTÉM ŘÍZENÍ PROGRAMU	28
10.1 Postavení koordinátora programu.....	28
10.2 Hlavní činnosti koordinátora programu	28
10.3 Spolupráce pedagogického týmu	29
10.4 Zapojení žáků do řízení programu.....	29
10.5 Plánování a hodnocení programu.....	30
10.6 Kontinuita a udržitelnost programu	30
10.7 Závěrečné vymezení role koordinátora.....	30
11 SPOLUPRÁCE S PARTNERY A KOMUNITA	31
11.1 Principy spolupráce s partnery.....	31
11.2 Typy spolupracujících organizací.....	31
11.3 Spolupráce s organizacemi v oblasti sociálních služeb	32
11.4 Spolupráce s Charitou a neziskovými organizacemi.....	32
11.5 Spolupráce s komunitou a místními institucemi	33
11.6 Partnerství jako součást profesní přípravy žáků	33
11.7 Rozvoj partnerské sítě školy.....	33
12 HODNOCENÍ A UDRŽITELNOST PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ	34
12.1 Oblasti hodnocení programu.....	34
12.2 Nástroje hodnocení programu	35
12.4 Rozvoj programu v dalších letech	35
12.5 Dlouhodobý význam programu.....	36
13 ZÁVĚR A DLOUHODOBÁ VIZE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ..	37
14 SCHVÁLENÍ A ÚČINNOST KONCEPCE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ	39
1 ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELKY	

Škola není pouze místem, kde žáci získávají znalosti a odborné dovednosti. Je také prostředím, ve kterém se formují jejich postoje, hodnoty, vztah k druhým lidem a jejich místo ve společnosti.

Střední škola speciální dlouhodobě usiluje o to, aby vzdělávání svých žáků nebylo zaměřeno pouze na jejich profesní přípravu, ale také na podporu jejich samostatnosti, sebevědomí, odpovědnosti a schopnosti aktivně se zapojovat do života společnosti.

Naše škola vychází z přesvědčení, že každý žák má schopnosti a možnosti, které mohou být prospěšné nejen jemu samotnému, ale také lidem v jeho okolí. Právě proto vzniká program **Žákovské dobrovolnictví**, který systematicky propojuje výchovu k občanské odpovědnosti, praktickou zkušenost žáků a přípravu na budoucí profesní uplatnění. Program navazuje na dlouhodobé zkušenosti školy s vedením žáků k aktivnímu zapojování do života komunity a ke spoluorganizování různých aktivit pro děti, rodiny i veřejnost.

V uplynulých letech se žáci školy podíleli na přípravě a realizaci řady úspěšných akcí, které se staly přirozenou součástí života školy i místního regionu.

Jedná se například o:

- **Velikonoční dělánky** - tvořivé dílny,
- **Vánoční dělánky** - tvořivé dílny,
- **Dětský ples,**
- **Halloween,**
- **Valentýn,**
- **Den ve tvé kůži,**
- další komunitní a tematické aktivity pro děti, rodiny a veřejnost.
- Žáci se v rámci dobrovolnických aktivit pravidelně zapojují do celorepublikových veřejných sbírek, zejména do **Tříkrálové sbírky**, **Českého dne proti rakovině** a **Srdíčkových dnů** organizovaných společnostmi Život dětem, o. p. s.

Tyto aktivity nejsou pouze příležitostí k prezentaci školy, ale především prostorem, kde se žáci učí spolupracovat, komunikovat, plánovat, převzít odpovědnost a zažívat zkušenost, že jejich vlastní aktivita může mít význam pro druhé lidi.

Významnou součástí těchto aktivit je také spolupráce s dětmi, které navštěvují **dětské lázně Vesna**, včetně dětí se zdravotními obtížemi. Žáci tak získávají zkušenost s různými životními situacemi a učí se vnímat potřeby druhých s respektem a pochopením.

Po několikaletých zkušenostech s těmito aktivitami, odbornou praxí žáků a vzděláváním v oboru **Sociální činnost** škola dospěla k potřebě tuto oblast systematicky uchopit. Vzniká proto koncepce programu **Žákovské dobrovolnictví**, která sjednocuje dosavadní aktivity školy a vytváří prostor pro jejich další rozvoj. Nejde pouze o vytvoření programu dobrovolnických aktivit.

Jde o koncepci **výchovy k občanské odpovědnosti, samostatnosti a pomáhajícímu postoji**, která podporuje formování člověka i budoucího profesionála v pomáhajících profesích.

Základní myšlenkou programu je:

Neučíme žáky pouze pomáhat. Vedeme je k tomu, aby chtěli pomáhat.

Dobrovolnictví vnímáme jako nástroj, který umožňuje žákům poznávat sebe sama, rozvíjet své schopnosti, získávat zkušenosti a nacházet vlastní hodnotu ve vztahu k druhým lidem.

Program je určen všem žákům školy. Žáci oboru **Sociální činnost** v něm nacházejí významný prostor pro rozvoj odborných a profesních kompetencí, ostatní žáci pak příležitost rozvíjet občanskou odpovědnost, spolupráci a aktivní přístup k životu ve společnosti.

Společným cílem je vytvářet školní prostředí, ve kterém každý žák může objevit, že má schopnosti, které mohou být užitečné druhým.

Mgr. Jana Honzíková, MBA

2 CHARAKTER KONCEPCE

Tato koncepce nepředstavuje pouze návrh školního programu dobrovolnictví. Jejím cílem je vytvořit dlouhodobý systém výchovy žáků k občanské odpovědnosti, solidaritě, aktivnímu občanství a pomáhajícím profesím. Dobrovolnictví je v této koncepci chápáno jako **prostředek, nikoliv jako cíl**. Prostřednictvím dobrovolnických aktivit získávají žáci autentickou zkušenost s pomocí druhým, rozvíjejí sociální a občanské kompetence, učí se odpovědnosti, spolupráci, komunikaci a respektu k lidské důstojnosti. Současně si vytvářejí pozitivní vztah k pomáhajícím profesím a k aktivnímu zapojení do života komunity.

Koncepce vychází z dlouhodobých zkušeností školy s vedením žáků k organizaci různých akcí a přípravou žáků oboru **Sociální činnost** a navazuje na dosavadní systematickou práci pedagogických pracovníků při vedení žáků k aktivnímu zapojování do života místní komunity. V průběhu předchozích let se žáci školy pod vedením pedagogů podíleli na přípravě, spoluorganizování a realizaci řady společenských, kulturních a komunitních aktivit určených občanům města, dětem i rodinám z okolí. Tyto aktivity vznikaly z iniciativy školy a pedagogických pracovníků, ve spolupráci s místními partnery, a postupně se staly významnou součástí života školy i regionu. Žáci při jejich realizaci získávají zkušenosti s plánováním, komunikací, organizací, spoluprací v týmu i přímým kontaktem s různými skupinami obyvatel.

Mezi významné aktivity patří zejména:

- **Tvořivé dílny pro děti a veřejnost** – Velikonoční dělánky -velikonoční tvořivé dílny, Vánoční dělánky -vánoční tvořivé dílny a další tematicky zaměřená setkávání, při kterých žáci pomáhají s přípravou programu, organizací stanovišť, komunikací s účastníky a podporou dětí při tvořivých činnostech.
- **Dětské společenské a komunitní akce** – zejména Dětský ples a další programy určené dětem a rodinám z okolí, při kterých se žáci podílejí na přípravě, organizaci a zajištění průběhu akce.
- **Tematické a zážitkové akce pro děti** – například Halloween, Valentýn nebo projekt Den ve tvý kůži, jehož cílem je přiblížit dětem různé životní situace, podporovat empatii, vzájemné porozumění a respekt k odlišnostem.
- **Spolupráce s dětmi se zdravotními obtížemi** – zejména s dětmi pobývajících v dětských lázních Vesna v Janských Lázních, kde žáci získávají zkušenost s komunikací a podporou dětí se zdravotním znevýhodněním a učí se přizpůsobovat své jednání individuálním potřebám druhých.

Realizace těchto aktivit ukazuje, že žáci školy nejsou pouze příjemci podpory, ale sami se stávají aktivními účastníky života společnosti. Učí se, že jejich schopnosti, dovednosti a ochota pomoci mají významnou hodnotu pro druhé lidi. Dosavadní aktivity jsou dlouhodobě připravované, organizačně propracované a pozitivně hodnocené účastníky, rodiči, spolupracujícími organizacemi i veřejností. Představují pevný základ pro vznik systematického programu **Žákovské dobrovolnictví**.

2.1 Dobrovolnictví zaměřené na děti, rodiny a komunitní setkávání

Tato oblast navazuje na dosavadní zkušenosti školy s organizací společenských a volnočasových aktivit pro děti, rodiny a občany regionu. Cílem je umožnit žákům aktivně se podílet na vytváření bezpečného, podnětného a přátelského prostředí pro různé skupiny obyvatel.

Žáci se pod vedením pedagogických pracovníků zapojují zejména do:

- přípravy a realizace tvořivých dílen,
- organizace kulturních a společenských akcí,
- přípravy programu pro děti,
- podpory účastníků při aktivitách,
- komunikace s veřejností,
- týmové spolupráce při zajištění průběhu akcí.

Tato oblast rozvíjí zejména:

- komunikační dovednosti,
- kreativitu,
- organizační schopnosti,
- schopnost spolupráce,
- empatii,
- odpovědnost za společný výsledek.

Program tak nepřispívá pouze k rozvoji praktických dovedností žáků, ale především k formování jejich osobnosti, hodnotového systému a profesního směřování.

Jeho cílem je podporovat formování člověka a současně budoucího profesionála v pomáhající profesi – člověka, který nebude svou práci vykonávat pouze odborně správně, ale také s respektem, empatií, odpovědností a skutečným zájmem o druhé. Nemá důležitý počet realizovaných aktivit nebo počet získaných dobrovolnických hodin. Skutečným přínosem je postupná proměna postoje mladého člověka k druhým lidem, ke komunitě a k vlastní budoucí profesní roli.

Nevychováváme pouze žáky pro výkon profese. Vychováváme budoucí profesionály, kteří budou svou profesi vykonávat s lidskostí.

3 VIZE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Pomáhat druhým není pouze součástí budoucí profese. Je to hodnota, postoj a způsob, jak být součástí společnosti.

Vizi programu **Žákovské dobrovolnictví** je vytvořit na škole prostředí, ve kterém se pomoc druhým stane přirozenou součástí vzdělávání, života školy i vztahu školy k místní komunitě. Škola chce prostřednictvím tohoto programu podporovat žáky v uvědomění, že každý člověk má schopnost být užitečný, nabídnout své schopnosti a přispět ke zlepšení života druhých lidí.

Program vychází z přesvědčení, že vzdělávání žáků oboru **Sociální činnost** nemůže být založeno pouze na získávání odborných znalostí a praktických dovedností. Skutečná příprava pro pomáhající profesi vyžaduje také rozvoj lidských hodnot, osobní odpovědnosti, empatie, respektu a ochoty aktivně pomáhat.

Cílem školy je vychovávat nejen budoucí pracovníky v sociálních službách, ale především mladé lidi, kteří budou schopni vnímat potřeby druhých, reagovat na ně a aktivně se zapojovat do života společnosti. Program **Žákovské dobrovolnictví** proto vytváří prostor, ve kterém žáci mohou zažít rozdíl mezi povinnou odbornou praxí a dobrovolnou pomocí. Odborná praxe připravuje žáky na výkon povolání. Dobrovolnictví rozvíjí jejich vnitřní motivaci pomáhat. Právě propojení odborného vzdělávání, praktické zkušenosti a osobního prožitku považuje škola za významný předpoklad kvalitní přípravy pro pomáhající profese.

Dlouhodobou vizí školy je, aby se program **Žákovské dobrovolnictví** stal přirozenou součástí identity školy, posiloval její vztahy s komunitou a představoval jednu z oblastí, která charakterizuje její poslání a hodnoty.

4 FILOZOFIE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Filozofie programu **Žákovské dobrovolnictví** vychází z přesvědčení, že hodnoty, jako jsou úcta k člověku, solidarita, odpovědnost, empatie a ochota pomáhat, nelze rozvíjet pouze prostřednictvím teoretické výuky.

Skutečné porozumění pomáhající profesi vzniká především prostřednictvím osobní zkušenosti, autentických setkání a možnosti aktivně se zapojit do situací, ve kterých má pomoc druhému člověku skutečný význam. Program proto vytváří prostor, ve kterém mohou žáci svou pomoc druhým nejen poskytovat, ale také pochopit její smysl, hodnotu a dopad.

Žákovské dobrovolnictví navazuje na vzdělávací zaměření oboru **Sociální činnost** a rozšiřuje odbornou přípravu žáků o důležitou osobnostní a hodnotovou rovinu. Odborné vzdělávání poskytuje žákům znalosti a dovednosti potřebné pro výkon budoucího povolání. Dobrovolnická zkušenost jim umožňuje rozvíjet vnitřní motivaci, lidský přístup a odpovědnost, které jsou pro práci v pomáhajících profesích nezbytné.

4.1 Základní principy programu

- **Pomoc druhým jako hodnota a životní postoj** - Dobrovolnictví není vnímáno pouze jako jednorázová aktivita nebo mimořádná událost. Je chápáno jako způsob aktivního zapojení člověka do společnosti a jako přirozený projev vztahu k druhým lidem. Žáci se učí, že každý člověk může být prospěšný a že i malé projevy pomoci mohou mít pro druhého člověka velký význam.
- **Přechod od povinnosti k vnitřní motivaci** - Odborná praxe je důležitou a nezastupitelnou součástí vzdělávání žáků. Dobrovolnictví však přináší jiný rozměr zkušenosti – vychází z osobního rozhodnutí žáka zapojit se, věnovat svůj čas a energii ve prospěch druhých. Právě tato dobrovolnost podporuje vznik opravdového vztahu k pomáhající profesi.
- **Žák jako aktivní člen společnosti** - Program vede žáky k tomu, aby nevnímali sami sebe pouze jako budoucí pracovníky sociálních služeb, ale také jako občany, kteří mohou pozitivně ovlivňovat své okolí. Žák není pouze člověkem, kterému je pomoc poskytována. Žák může být také člověkem, který pomoc nabízí. Tato zkušenost posiluje jejich sebevědomí, samostatnost a vědomí vlastní hodnoty.
- **Respekt k jedinečnosti člověka** - Dobrovolnické aktivity umožňují žákům setkávat se s lidmi různého věku, zdravotního stavu, životní zkušenosti i sociální situace. Tato setkání rozvíjejí schopnost přijímat odlišnosti, respektovat individuální potřeby člověka a přistupovat ke každému s důstojností a pochopením.
- **Partnerství školy a komunity** - Škola není pouze místem vzdělávání. Je také součástí regionu a má možnost aktivně přispívat k jeho rozvoji. Program Žákovské dobrovolnictví podporuje dlouhodobou spolupráci školy s organizacemi, institucemi, sociálními službami, obcí a dalšími partnery.

4.2 Závěrečné vymezení filozofie programu

Program **Žákovské dobrovolnictví** vychází z přesvědčení, že úkolem školy není pouze připravit žáky na výkon budoucího povolání. Úkolem školy je také formovat osobnost mladého člověka, jeho hodnotový systém, vztah k druhým lidem a schopnost vnímat odpovědnost za společnost, jejíž je součástí. Proto nechceme žáky pouze **učit pomáhat**. Chceme je vést k tomu, aby **chtěli pomáhat**. Právě v této proměně vidíme největší význam žakovského dobrovolnictví.

Cílem programu není pouze naučit žáky vykonávat určité činnosti nebo získat praktické zkušenosti. Cílem je umožnit jim pochopit hlubší smysl pomáhající práce a vytvořit si vlastní pozitivní vztah k lidem, kterým budou jednou profesionálně pomáhat.

Program přispívá k **formování člověka a současně budoucího profesionála v pomáhající profesi** – člověka, který bude svou práci vykonávat nejen odborně správně, ale také s empatií, respektem, odpovědností a skutečným zájmem o druhé. Skutečným výsledkem programu proto nebude pouze počet uskutečněných aktivit nebo počet dobrovolnických hodin.

Největším přínosem bude postupná proměna postoje mladého člověka:

- k sobě samému,
- k druhým lidem,
- ke komunitě,
- ke společnosti,
- a k vlastní budoucí profesní roli.

5 HLAVNÍ A DÍLČÍ CÍLE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

5.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem programu je **systematicky rozvíjet u žáků občanskou odpovědnost, sociální kompetence a pozitivní vztah k pomáhajícím profesím prostřednictvím dobrovolného zapojení do aktivit prospěšných druhým lidem a komunitě**. Program usiluje o propojení vzdělávání, osobnostního rozvoje a praktické zkušenosti tak, aby žáci nevnímali pomoc druhým pouze jako součást svého budoucího povolání, ale také jako přirozenou součást života aktivního občana.

Cílem programu není pouze rozvoj praktických dovedností, ale především **formování člověka a budoucího profesionála v pomáhající profesi** – člověka, který bude svou práci vykonávat nejen odborně správně, ale také s respektem, empatií, odpovědností a skutečným zájmem o druhé.

5.2 Dílčí cíle programu

Program v jednotlivých oblastech podporuje:

- **oblast osobnostního rozvoje žáků:**
 - rozvoj empatie a schopnosti vnímat potřeby druhých lidí,
 - rozvoj odpovědnosti za vlastní jednání,
 - posilování samostatnosti a schopnosti rozhodování,
 - budování zdravého sebevědomí žáků,
 - umožnění žákům zažít úspěch a pocit užitečnosti,
 - rozvoj schopnosti spolupracovat, komunikovat a respektovat druhé.
- **Oblast profesní přípravy budoucích pracovníků v pomáhajících profesích:**
 - prohlubování vztahu žáků k oboru **Sociální činnost**,
 - propojení teoretických poznatků s reálnými životními situacemi,
 - rozvoj komunikačních a organizačních dovedností,
 - schopnost reagovat na individuální potřeby člověka,
 - vytváření profesní identity budoucích pracovníků v pomáhajících profesích.

Dobrovolnická zkušenost pomáhá žákům pochopit, že kvalitní pracovník v sociální oblasti nepotřebuje pouze odborné znalosti, ale také lidský přístup, respekt, empatii a vnitřní motivaci pomáhat.

- **Oblast občanské odpovědnosti:**
 - aktivní zapojení do života komunity,
 - uvědomění si vlastní role ve společnosti,
 - solidaritu a vzájemnou pomoc,
 - respekt k lidem v různých životních situacích,
 - pochopení významu dobrovolnické práce ve společnosti.

- **Oblast spolupráce školy a regionu:**
 - rozvoj dlouhodobých partnerství s organizacemi a institucemi regionu,
 - spolupráci se sociálními službami, neziskovými organizacemi, školami a dalšími subjekty,
 - posilování pozitivního vztahu veřejnosti ke škole,
 - vytváření příležitostí pro společné aktivity školy a komunity,
 - prezentaci školy jako aktivního a odpovědného partnera regionu.

- **Oblast udržitelnosti a rozvoje programu** - Cílem školy je vytvořit dlouhodobě fungující systém, který:
 - žákovské dobrovolnictví bude přirozenou součástí života školy,
 - zapojení žáků i pedagogických pracovníků,
 - otevřenost novým podnětům a iniciativám,
 - nezávislost pouze na jednotlivých osobách,
 - pravidelné vyhodnocování a další jeho rozvoj.

5.3 Závěrečné shrnutí cílů programu

Naplněním těchto cílů chce škola dosáhnout toho, aby žáci neopouštěli školu pouze jako absolventi oboru **Sociální činnost**, ale jako mladí lidé připraveni stát se **kvalitními profesionály v pomáhajících profesích a zároveň aktivními, odpovědnými členy společnosti**.

Smyslem programu není pouze naučit žáky pomáhat. Smyslem programu je vést je k tomu, aby **chtěli pomáhat**.

6 PŘÍNOS PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ PRO ŽÁKY

Program **Žákovské dobrovolnictví** představuje významný nástroj osobnostního, sociálního i profesního rozvoje žáků. Umožňuje jim získávat zkušenosti, které nelze plně nahradit pouze výukou ve třídě nebo odbornou praxí. Přímý kontakt s lidmi, možnost aktivně pomáhat a vidět smysl vlastní činnosti podporují hlubší pochopení hodnot pomáhající profese i vlastní role ve společnosti.

Přínos programu spočívá zejména v následujících oblastech:

- **Osobnostní rozvoj žáka** - Dobrovolnické aktivity podporují rozvoj osobnosti žáka tím, že mu umožňují:
 - poznávat vlastní schopnosti a možnosti,
 - získávat větší sebejistotu při komunikaci s druhými lidmi,
 - uvědomovat si vlastní hodnotu a význam svého jednání,
 - převzít odpovědnost za svěřené úkoly,
 - zažívat úspěch a pocit smysluplnosti.

Žák získává zkušenost, že jeho čas, energie a schopnosti mohou mít pozitivní dopad na život jiných lidí.

- **Rozvoj sociálních kompetencí** - Program podporuje schopnost žáků:

- komunikovat s různými skupinami lidí,
- naslouchat a reagovat na potřeby druhých,
- respektovat odlišnosti,
- spolupracovat v týmu,
- řešit situace vyžadující citlivý a zodpovědný přístup.

Tyto kompetence jsou významné nejen pro budoucí pracovní uplatnění žáků, ale také pro jejich osobní život.

- **Posílení vztahu k oboru Sociální činnost** - Žákovské dobrovolnictví rozšiřuje zkušenosti získané během odborného vzdělávání a praxe. Pomáhá žákům lépe pochopit:

- význam pomáhajících profesí,
- potřeby lidí, kterým budou jednou profesionálně pomáhat,
- důležitost lidského přístupu v sociální práci,
- propojení odbornosti a lidskosti.

Dobrovolnická zkušenost může významně ovlivnit profesní směřování žáků a posílit jejich motivaci pracovat v sociální oblasti.

- **Rozvoj občanské odpovědnosti** - Program vede žáky k uvědomění, že nejsou pouze studenty připravujícími se na budoucí povolání, ale také občany, kteří mohou aktivně ovlivňovat své okolí.
Žáci získávají zkušenost, že:
 - pomoc druhým má význam,
 - každý člověk může přispět podle svých možností,
 - společnost stojí na vzájemné spolupráci a solidaritě.
- **Prevence pasivity a posilování aktivního přístupu** - Dobrovolnická činnost vytváří prostor pro aktivní zapojení žáků. Podporuje jejich iniciativu, kreativitu a schopnost hledat řešení. Žáci se učí, že nejsou pouze příjemci rozhodnutí druhých, ale mohou sami přicházet s nápady, podílet se na organizaci aktivit a přispívat ke zlepšování prostředí kolem sebe.
- **Přínos pro budoucí profesní život** - Pro žáky oboru **Sociální činnost** má dobrovolnictví významný profesní rozměr. Pomáhá jim rozvíjet vlastnosti a postoje, které jsou pro pracovníky v pomáhajících profesích nezbytné:
 - empatii,
 - trpělivost,
 - odpovědnost,
 - schopnost komunikace,
 - respekt k důstojnosti člověka,
 - ochotu hledat pomoc a řešení.

Program tak podporuje vznik profesionála, který nebude svou práci vykonávat pouze jako zaměstnání, ale jako službu člověku.

Shrnutí přínosu programu

Největší hodnotou programu **Žákovské dobrovolnictví** není pouze množství realizovaných aktivit, ale zkušenost, kterou si žák odnáší. Žák se učí, že pomoc druhému člověku není pouze povinností budoucího pracovníka v sociální oblasti. Je to hodnota, která formuje jeho osobnost, profesní identitu i vztah ke společnosti.

7 LEGISLATIVNÍ RÁMEC A PODMÍNKY BEZPEČNÉ REALIZACE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Program **Žákovské dobrovolnictví** vychází z poslání školy, z principů výchovy k občanské odpovědnosti a z potřeby propojovat vzdělávání s praktickou zkušeností žáků. Jeho realizace respektuje platné právní předpisy upravující oblast vzdělávání, bezpečnosti žáků, ochrany osobních údajů, ochrany práv dětí a spolupráce školy s dalšími organizacemi.

Program je chápán jako **výchovně-vzdělávací aktivita školy**, jejímž cílem je podporovat osobnostní, sociální a profesní rozvoj žáků.

7.1 Ukotvení programu v systému vzdělávání

Program navazuje zejména na:

- principy a cíle vzdělávání stanovené školskou legislativou,
- školní vzdělávací program školy,
- odborné zaměření oboru **Sociální činnost**,
- rozvoj klíčových kompetencí žáků,
- výchovu k občanským hodnotám a odpovědnému jednání.

Program podporuje zejména rozvoj:

- sociálních a personálních kompetencí,
- komunikativních kompetencí,
- občanských kompetencí,
- pracovních kompetencí,
- schopnosti spolupracovat a řešit situace v reálném prostředí.

Žákům umožňuje získávat zkušenosti, které přirozeně doplňují odborné vzdělávání a podporují jejich přípravu na budoucí profesní uplatnění.

7.2 Vztah k dobrovolnictví

Program vychází z obecných principů dobrovolnictví, kterými jsou zejména:

- dobrovolné rozhodnutí zapojit se,
- činnost vykonávaná bez nároku na finanční odměnu,
- prospěšnost pro druhé osoby nebo komunitu,
- respekt k potřebám a pravidlům spolupracující organizace.

Při realizaci programu je však nutné rozlišovat mezi: **dobrovolnickou službou podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě**, a **školním programem žákovského dobrovolnictví**.

Program **Žákovské dobrovolnictví** není automaticky dobrovolnickou službou ve smyslu uvedeného zákona. Jedná se především o školní vzdělávací a výchovný program, který využívá principy dobrovolnictví jako prostředek rozvoje osobnosti žáků, jejich občanských kompetencí a profesní přípravy.

7.3 Dobrovolnost zapojení žáků

Zapojení žáků do programu je založeno na principu dobrovolnosti. Žák se rozhoduje pro účast s ohledem na:

- svůj zájem,
- své schopnosti a možnosti,
- charakter konkrétní aktivity,
- pravidla stanovená školou a partnerskou organizací.

Dobrovolnické aktivity nejsou náhradou odborné praxe ani pracovním výkonem žáků. Účelem programu je vzdělávací, osobnostní a společenský přínos.

7.4 Odpovědnost školy a zajištění bezpečnosti

Při realizaci programu škola zajišťuje podmínky odpovídající věku, schopnostem a potřebám zapojených žáků.

Škola zejména:

- stanovuje pravidla účasti v programu,
- zajišťuje informovanost žáků,
- provádí poučení o bezpečnosti a pravidlech chování,
- vyhodnocuje rizika spojená s konkrétní aktivitou,
- určuje odpovědnou osobu za organizaci aktivity,
- zajišťuje pedagogický dohled tam, kde je to vzhledem k charakteru činnosti potřebné.

Při aktivitách mimo školu je vždy předem stanoveno:

- místo konání,
- časový rozsah,
- způsob dopravy,
- kontaktní osoby,
- pravidla komunikace mezi školou a partnerskou organizací.

7.5 Postavení pedagogického pracovníka

Pedagogický pracovník při realizaci programu vystupuje jako zaměstnanec školy. Jeho role spočívá zejména v:

- pedagogickém vedení žáků,
- přípravě a podpoře žáků před aktivitou,
- zajištění bezpečného průběhu,
- spolupráci s partnerskou organizací,
- následné reflexi zkušeností žáků.

Pedagogický pracovník není účastníkem programu jako dobrovolník. Jeho přítomnost vychází z odpovědnosti školy za vzdělávací proces, bezpečnost žáků a kvalitu realizovaných aktivit.

7.6 Spolupráce s partnerskými organizacemi

Spolupráce s organizacemi mimo školu bude vždy založena na předchozí dohodě. Partnerská organizace a škola si vzájemně vymezí zejména:

- účel spolupráce,
- náplň činností žáků,
- odpovědné kontaktní osoby,
- pravidla pohybu žáků v organizaci,
- zásady bezpečnosti,
- způsob předávání informací.

Při spolupráci se zařízeními sociálních služeb je respektována skutečnost, že žáci nevykonávají odbornou práci zaměstnanců organizace, ale zapojují se do vhodných podpůrných a komunitních aktivit odpovídajících jejich věku a zkušenostem.

7.7 Ochrana osobních údajů a etické zásady

Vzhledem k charakteru některých aktivit, zejména při práci se seniory, dětmi nebo osobami se zdravotním znevýhodněním, jsou žáci vedeni k dodržování etických pravidel.

Součástí programu je důraz na:

- respekt k důstojnosti každého člověka,
- ochranu soukromí a mlčenlivost,
- citlivou komunikaci,
- zákaz nevhodného pořizování fotografií nebo záznamů.

Žáci jsou vedeni k pochopení, že člověk, kterému pomáhají, není pouze „objektem pomoci“, ale především osobností s vlastními potřebami, právy a důstojností.

7.8 Dokumentace programu

O realizaci programu bude vedena přiměřená dokumentace, zejména:

- koncepce programu,
- evidence spolupracujících organizací,
- přehled realizovaných aktivit,
- seznam zapojených žáků,
- poučení žáků,
- hodnocení a reflexe aktivit,
- zpětná vazba spolupracujících organizací.

Dokumentace slouží zejména k zajištění kvality programu, jeho vyhodnocování a dalšímu rozvoji.

7.9 Závěrečné vymezení legislativního rámce

Program **Žákovské dobrovolnictví** je založen na propojení vzdělávání, výchovy k občanské odpovědnosti a praktické zkušenosti žáků. Škola vytváří bezpečné a odborně vedené prostředí, ve kterém se žáci mohou učit pomáhat druhým lidem, rozvíjet své schopnosti a postupně si vytvářet vztah k pomáhající profesi.

Základním principem programu zůstává:

Žák dobrovolně pomáhá. Škola vytváří bezpečný prostor, odborné vedení a podmínky pro jeho osobnostní i profesní růst.

8 ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Program Žákovské dobrovolnictví bude realizován jako dlouhodobá součást života školy ve spolupráci s partnerskými organizacemi, institucemi a dalšími subjekty regionu.

Organizační zabezpečení programu vychází ze základních principů:

- dobrovolnosti zapojení žáků,
- bezpečnosti,
- odpovědnosti,
- respektu k potřebám zapojených osob,
- jasného vymezení rolí jednotlivých účastníků.

Cílem organizačního nastavení programu není pouze zajištění samotné realizace aktivit, ale především vytvoření podmínek, ve kterých mohou žáci bezpečně získávat zkušenosti, rozvíjet své osobnostní vlastnosti a formovat svou profesní identitu budoucích pracovníků v pomáhajících profesích.

8.1 Koordinátor programu Žákovské dobrovolnictví

Za celkové fungování programu Žákovské dobrovolnictví odpovídá koordinátor programu, který je pověřen vedením školy. Koordinátor zajišťuje základní organizační propojení mezi vedením školy, pedagogickými pracovníky, žáky a spolupracujícími organizacemi.

Jeho hlavní úlohou je zejména:

- podporovat realizaci programu v souladu s jeho cíli a filozofií,
- koordinovat jednotlivé dobrovolnické aktivity,
- spolupracovat s pedagogickými pracovníky a partnerskými organizacemi,
- podporovat zapojení žáků a jejich vlastní iniciativu,
- zajišťovat základní dokumentaci a podklady pro hodnocení programu.

Podrobná náplň práce koordinátora, jeho odpovědnosti a systém řízení programu jsou vymezeny v kapitole 10 této koncepce.

Koordinátor programu je garantem toho, aby dobrovolnické aktivity nebyly pouze jednotlivými akcemi, ale tvořily propojený a dlouhodobě rozvíjený systém podporující občanskou odpovědnost, osobnostní rozvoj žáků a jejich přípravu na pomáhající profese.

8.2 Role žáků v programu

Žáci jsou hlavními účastníky programu **Žákovské dobrovolnictví**. Do dobrovolnických aktivit se zapojují na základě svého zájmu, motivace a dobrovolného rozhodnutí.

V rámci programu žáci:

- dobrovolně se rozhodují o zapojení do jednotlivých dobrovolnických aktivit,
- aktivně se podílejí na přípravě a realizaci dobrovolnických aktivit,
- plní dohodnuté úkoly a převzaté odpovědnosti,

- spolupracují s ostatními žáky, pedagogickými pracovníky a pracovníky partnerských organizací,
- respektují pravidla a pokyny školy a partnerských organizací,
- jednají s respektem k důstojnosti, soukromí a potřebám osob, kterým poskytují pomoc,
- podílejí se na reflexi uskutečněných dobrovolnických aktivit a navrhují možnosti jejich zlepšení.

Žáci jsou vedeni k odpovědnému a aktivnímu přístupu k dobrovolnické činnosti, k respektování pravidel školy a partnerských organizací a k dodržování zásad ochrany důstojnosti, soukromí a potřeb osob, kterým poskytují pomoc. Zároveň si uvědomují odpovědnost vyplývající z jejich zapojení do programu.

8.3 Role pedagogických pracovníků při realizaci dobrovolnických aktivit

Pedagogičtí pracovníci mají v programu Žákovské dobrovolnictví významnou roli průvodců a podporovatelů žáků.

Jejich úkolem je zejména:

- připravovat žáky na dobrovolnické aktivity,
- poskytovat jim metodickou a pedagogickou podporu,
- podporovat reflexi získaných zkušeností,
- pomáhat žákům rozvíjet odpovědnost, samostatnost a schopnost spolupracovat,
- zajišťovat bezpečný průběh aktivit v souladu s pravidly školy.

Pedagogický pracovník při realizaci programu vystupuje jako zaměstnanec školy odpovědný za pedagogické vedení a bezpečnost žáků. Jeho role není rolí dobrovolníka, ale odborného průvodce, který pomáhá žákům proměnit získanou zkušenost v osobnostní a profesní rozvoj.

8.4 Spolupráce s partnerskými organizacemi

Program bude realizován ve spolupráci s organizacemi a institucemi, jejichž činnost odpovídá zaměření školy a oboru **Sociální činnost**.

Může se jednat zejména o:

- zařízení sociálních služeb,
- organizace pracující se seniory,
- organizace podporující osoby se zdravotním znevýhodněním,
- školy a školská zařízení,
- neziskové organizace,
- komunitní a charitativní organizace.

Spolupráce bude založena na vzájemné dohodě mezi školou a partnerskou organizací.

Každá spolupráce by měla mít jasně stanoven:

- účel a cíl aktivity,
- náplň činnosti žáků,
- kontaktní osoby,

- pravidla pohybu žáků v organizaci,
- způsob komunikace mezi školou a partnerem.

8.5 Příklad realizace dobrovolnické aktivity – spolupráce se zařízeními sociálních služeb

Jednou z možností realizace programu je dlouhodobá spolupráce se zařízeními poskytujícími sociální služby, například se zařízeními pro seniory nebo osoby s demencí.

Tato forma dobrovolnictví je významná zejména pro žáky oboru **Sociální činnost**, protože jim umožňuje:

- setkávat se s uživateli sociálních služeb,
- rozvíjet komunikační dovednosti,
- poznávat potřeby seniorů a osob se zdravotním omezením,
- uvědomovat si význam lidské blízkosti, podpory a aktivizace.

Žáci zde nevykonávají odborné činnosti pracovníků zařízení, ale podílejí se na vhodně zvolených podpůrných a společenských aktivitách odpovídajících jejich věku, schopnostem a připravenosti. Pedagogický pracovník zajišťuje odborné vedení, bezpečnost a podporu žáků jako součást své pracovní činnosti.

8.6 Zapojení školy do komunitních aktivit

Program může být naplňován také prostřednictvím aktivit pořádaných přímo školou nebo ve spolupráci s místní komunitou. Jedná se například o:

- tvořivé dílny pro děti a veřejnost,
- velikonoční a vánoční tvořivé aktivity,
- komunitní a charitativní akce,
- podporu místních sbírek,
- aktivity pro děti a rodiny,
- mezigenerační setkávání.

Tyto aktivity umožňují žákům rozvíjet organizační schopnosti, týmovou spolupráci a schopnost aktivně přispívat k životu místní komunity.

8.7 Hodnocení a rozvoj programu

Program bude pravidelně vyhodnocován s cílem ověřovat jeho naplňování, sledovat jeho přínos pro žáky a partnerské organizace a identifikovat možnosti jeho dalšího rozvoje. Při hodnocení budou využívány údaje a podklady získané v rámci realizace a dokumentace programu, zejména zpětná vazba žáků a partnerských organizací, reflexe realizovaných aktivit a údaje o zapojení žáků. Výsledky hodnocení budou sloužit k plánování případných úprav a dalšího rozvoje programu.

Výsledky hodnocení budou využívány při plánování dalších aktivit a aktualizaci koncepce programu.

Závěrečné vymezení organizačního nastavení

Program **Žákovské dobrovolnictví** staví na jasném rozdělení rolí:

- **Žáci jsou dobrovolníci, kteří se učí pomáhat.**
- **Pedagogičtí pracovníci jsou zaměstnanci školy, kteří vytvářejí bezpečný prostor, odborně žáky provázejí a pomáhají jim proměnit zkušenost v profesní a osobní růst.**

Právě propojení dobrovolné aktivity žáků, pedagogického vedení školy a spolupráce s komunitou vytváří základ pro formování budoucích profesionálů v pomáhajících profesích.

9 OBLASTI A FORMY REALIZACE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Program Žákovské dobrovolnictví bude realizován prostřednictvím různých forem aktivit, které budou odpovídat zaměření školy, vzdělávacím cílům jednotlivých oborů, zejména oboru Sociální činnost, a zároveň potřebám místní komunity. Současně vytváří prostor pro aktivní zapojení žáků do života školy, podporu spolužáků a rozvoj školní komunity.

Program vychází z přesvědčení, že dobrovolnictví není pouze jednorázová pomoc druhým lidem, ale významný nástroj osobnostního, sociálního a profesního rozvoje žáků. Umožňuje žákům získávat zkušenosti, které nelze plně nahradit pouze výukou ve třídě. Přímý kontakt s lidmi, spolupráce při společných aktivitách a možnost vidět smysl vlastní činnosti podporují rozvoj empatie, odpovědnosti, samostatnosti, komunikačních schopností a pozitivního vztahu k pomáhajícím profesím.

Program bude založen na propojení:

- dobrovolnických aktivit žáků,
- vzdělávání a výchovy k občanské odpovědnosti,
- odborné přípravy žáků oboru Sociální činnost,
- spolupráce s regionálními organizacemi,
- aktivního zapojení školy do života komunity.

9.1 Sociální a mezigenerační dobrovolnictví

Jednou z hlavních oblastí programu bude spolupráce se zařízeními poskytujícími sociální služby a podpora lidí, kteří potřebují lidskou blízkost, pozornost a podporu. Tato oblast přirozeně navazuje zejména na odborné zaměření oboru Sociální činnost a umožňuje žákům získávat zkušenosti v prostředí pomáhajících profesí.

Příkladem může být spolupráce se zařízeními pro seniory, například se zařízením Alzheimer centrum Svoboda nad Úpou, kde mohou žáci po dohodě s organizací pomáhat při vhodně zvolených aktivitách.

Dobrovolnická činnost žáků může zahrnovat zejména:

- společné trávení času s klienty,
- rozhovory a aktivní naslouchání,
- podporu při společenských a kulturních aktivitách,
- pomoc při tvořivých činnostech,
- mezigenerační setkávání.

Cílem této oblasti není nahrazovat odbornou práci zaměstnanců zařízení, ale umožnit žákům poznat význam lidského kontaktu, respektu a podpory v životě druhých lidí.

9.2 Dobrovolnictví zaměřené na děti

Další významnou oblastí programu bude práce s dětmi a podpora aktivit pro děti z místní komunity. Tato oblast navazuje na zkušenosti školy se spoluorganizováním aktivit pro děti a rodiny a umožňuje žákům rozvíjet dovednosti důležité pro práci s dětskými klienty.

Do této oblasti patří zejména:

- spolupráce s mateřskými školami,
- příprava a realizace aktivit pro děti,
- tvořivé a vzdělávací programy,
- pomoc při komunitních akcích pro rodiny,
- aktivity pro děti se zdravotním znevýhodněním.

Významnou součástí této oblasti je také spolupráce s dětmi, které navštěvují dětské lázně Vesna.

Škola dlouhodobě podporuje vytváření příležitostí, při kterých mohou žáci přispět k příjemnému, bezpečnému a podnětnému prostředí pro děti, které se nacházejí v náročnější životní situaci. Tyto zkušenosti vedou žáky k citlivému přístupu, trpělivosti a schopnosti přizpůsobit činnost individuálním potřebám dítěte.

9.3 Komunitní aktivity školy

Škola je přirozenou součástí regionu a prostřednictvím programu Žákovské dobrovolnictví chce dále rozvíjet své propojení s veřejností. Žáci se mohou podílet na přípravě a realizaci komunitních akcí, které podporují setkávání lidí, tvořivost, spolupráci a pozitivní vztah veřejnosti ke škole.

Mezi tyto aktivity patří zejména:

- Velikonoční dělánky – tvořivé dílny

Akce zaměřená na společné tvoření dětí, rodin a veřejnosti. Žáci se podílejí na přípravě stanovišť, organizaci aktivit a komunikaci s účastníky.

- Vánoční dělátky – tvořivé dílny

Komunitní setkání podporující mezigenerační vztahy, tvořivost a příjemnou atmosféru předvánočního období.

- Halloween,
- Valentýn,
- Dětský ples,
- Den ve tvé kůži,
- další tematické a komunitní akce pořádané školou.

Tyto aktivity umožňují žákům rozvíjet organizační schopnosti, kreativitu, týmovou spolupráci a schopnost připravovat program pro různé skupiny účastníků.

9.4 Žáci jako ambasadoři školy, průvodci a podporovatelé školní komunity

Součástí programu Žákovské dobrovolnictví bude také aktivní zapojení žáků do života školy, její prezentace směrem k veřejnosti a podpory školní komunity. Žáci se již v současnosti podílejí na organizaci dnů otevřených dveří a dalších prezentačních aktivit školy. V rámci programu bude tato oblast dále rozvíjena a podporována.

Při dnech otevřených dveří a dalších akcích určených pro veřejnost mohou žáci vystupovat v roli ambasadorů školy. Mohou zejména:

- provázet návštěvníky školou,
- představovat jednotlivé obory vzdělávání a možnosti studia,
- sdílet vlastní zkušenosti se studiem a školním prostředím,
- odpovídat na otázky budoucích uchazečů a jejich rodinných příslušníků,
- pomáhat vytvářet pozitivní obraz školy navenek.

Při této činnosti jsou žáci vedeni ke kultivované komunikaci, vstřícnému vystupování a schopnosti reprezentovat školu na veřejnosti. Další možností rozvoje programu je postupné vytváření systému žákovských průvodců a patronů školy.

Starší nebo zkušenější žáci mohou být zapojováni do podpory mladších spolužáků, zejména při jejich nástupu do školy a v průběhu adaptačního období. Mohou pomáhat novým žákům:

- orientovat se ve školním prostředí,
- seznámit se se školními pravidly a běžným fungováním školy,
- začlenit se do nového kolektivu,
- překonat počáteční nejistotu spojenou s nástupem na novou školu,
- najít podporu u starších spolužáků.

Tato forma žákovského dobrovolnictví podporuje vzájemnou pomoc mezi žáky, posiluje pozitivní vztahy ve škole a přispívá k vytváření bezpečného a podporujícího školního klimatu. Role ambasadora, průvodce nebo patrona školy rozvíjí u žáků komunikační schopnosti, empatii,

odpovědnost, schopnost spolupracovat a přirozeně podporovat druhé. Zároveň posiluje jejich pocit sounáležitosti se školou a umožňuje jim aktivně přispívat k jejímu dalšímu rozvoji.

9.5 Charitativní a solidární aktivity

Součástí programu bude také podpora charitativních a solidárních aktivit. Škola chce navázat na své dosavadní zkušenosti s pomocí potřebným, například prostřednictvím:

- Tříkrálové sbírky,
- Českého dne proti rakovině,
- Srdíčkových dnů,
- spolupráce s Charitou Trutnov,
- potravinových sbírek,
- dalších dobročinných aktivit podle aktuálních možností a potřeb regionu.

Jednou z možností dalšího rozvoje je zapojení školy do potravinové sbírky ve spolupráci s místní prodejnou COOP v Janských Lázních. Před realizací této aktivity bude vždy nutná dohoda s organizátorem sbírky a provozovatelem prodejny. Tyto aktivity umožňují žákům pochopit význam solidarity, pomoci lidem v obtížné životní situaci a fungování neziskových organizací.

9.6 Žákovské iniciativy a rozvoj školní komunity

Program Žákovské dobrovolnictví bude otevřen také vlastním nápadům a iniciativám žáků. Škola chce podporovat žáky v tom, aby nebyli pouze účastníky připravených aktivit, ale aby sami dokázali:

- vnímat potřeby svého okolí,
- navrhnout vlastní aktivitu,
- spolupracovat při její přípravě,
- převzít odpovědnost za její část.

Žáci mohou postupně získávat zkušenosti s plánováním, organizací a realizací vlastních menších projektů, které budou přínosné pro školu nebo místní komunitu. Tento přístup podporuje samostatnost, kreativitu, iniciativu a aktivní občanství.

9.7 Zapojení žáků napříč školou

Program Žákovské dobrovolnictví je primárně propojen s odborným zaměřením oboru Sociální činnost, protože přirozeně navazuje na přípravu budoucích pracovníků v pomáhajících profesích. Současně však škola vnímá dobrovolnictví jako významný prostředek výchovy k občanské odpovědnosti, který má své místo u všech žáků školy bez ohledu na jejich studijní zaměření. Do programu se proto mohou podle svých možností, zájmů a schopností zapojovat žáci celé školy, a to formou:

- aktivní účasti na komunitních a charitativních akcích,
- pomoci při organizaci školních aktivit pro veřejnost,
- spolupráce při sbírkách a dobročinných projektech,

- podpory aktivit pro děti, seniory nebo další skupiny obyvatel,
- pomoci mladším spolužákům,
- vlastních návrhů a iniciativy žáků.

Zapojení žáků různých oborů umožňuje vzájemné obohacování, rozvoj spolupráce a vytváření kultury školy založené na respektu, pomoci a odpovědnosti.

9.8 Význam programu Žákovské dobrovolnictví pro rozvoj žáků a školy

Rozmanitost aktivit programu Žákovské dobrovolnictví umožňuje zapojení žáků s různými schopnostmi, zájmy a zkušenostmi.

Program je otevřen žákům celé školy, přičemž každý žák může přispět způsobem odpovídajícím jeho možnostem, schopnostem a osobnímu zaměření. Jednotlivé oblasti programu umožňují žákům nejen poskytovat pomoc druhým lidem, ale také aktivně se podílet na vytváření pozitivního prostředí školy, podporovat své spolužáky, spolupracovat s komunitou a získávat zkušenosti důležité pro osobní i profesní život.

Žákovské dobrovolnictví tak není vnímáno pouze jako soubor jednotlivých dobrovolnických aktivit, ale jako dlouhodobý nástroj rozvoje hodnot, kompetencí a postojů, které jsou důležité pro život ve společnosti.

Prostřednictvím programu se žáci učí:

- vnímat potřeby druhých lidí,
- přijímat odpovědnost za své jednání,
- spolupracovat s ostatními,
- aktivně se zapojovat do života školy a komunity,
- využívat své schopnosti ve prospěch druhých.

Program zároveň podporuje budování pozitivního školního klimatu, posiluje vztahy mezi žáky a vytváří příležitosti pro vzájemnou podporu napříč ročníky a obory.

Společným cílem všech oblastí programu zůstává vést žáky k tomu, aby poznali hodnotu pomoci druhému člověku, získali zkušenost s aktivním zapojením ve společnosti, rozvíjeli empatii, samostatnost a odpovědnost a postupně se stávali aktivními, odpovědnými a lidsky zralými členy společnosti.

10 KOORDINÁTOR PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ A SYSTÉM ŘÍZENÍ PROGRAMU

Pro zajištění dlouhodobého fungování, kvality a rozvoje programu **Žákovské dobrovolnictví** stanoví škola koordinátora programu, který bude zodpovědný za jeho metodické, organizační a rozvojové vedení.

Koordinátor programu je klíčovou osobou, která propojuje vedení školy, pedagogické pracovníky, žáky a spolupracující organizace. Jeho úkolem není pouze zajišťovat jednotlivé aktivity, ale především vytvářet podmínky pro to, aby se dobrovolnictví stalo přirozenou součástí života školy a prostředkem rozvoje občanské odpovědnosti a profesní přípravy žáků.

10.1 Postavení koordinátora programu

Koordinátor programu je určen ředitelkou školy. Při své činnosti spolupracuje zejména:

- s vedením školy,
- s třídními učiteli a pedagogickými pracovníky,
- s učiteli odborných předmětů a odborné praxe,
- s žáky zapojenými do programu,
- s partnerskými organizacemi a institucemi regionu.

Koordinátor odpovídá za to, aby jednotlivé aktivity odpovídaly filozofii a cílům programu.

10.2 Hlavní činnosti koordinátora programu

V oblasti koncepční práce koordinátor:

- pečuje o naplňování koncepce programu,
- navrhuje další směry rozvoje,
- sleduje návaznost programu na Školní vzdělávací program,
- podporuje propojení dobrovolnictví s odborným vzděláváním.

V oblasti organizace:

- vytváří nabídku dobrovolnických aktivit,
- koordinuje zapojení žáků,
- spolupracuje při plánování jednotlivých akcí,
- zajišťuje komunikaci mezi školou a partnery.

V oblasti podpory žáků:

- motivuje žáky k aktivnímu zapojení,
- pomáhá jim při přípravě vlastních aktivit,
- podporuje jejich reflexi získaných zkušeností,
- vede žáky k odpovědnému přístupu.

V oblasti spolupráce:

- vyhledává vhodné partnerské organizace,
- udržuje dlouhodobé vztahy se spolupracujícími subjekty,
- získává zpětnou vazbu od partnerů.

V oblasti hodnocení:

- shromažďuje podklady o realizovaných aktivitách,
- vyhodnocuje přínos programu,
- navrhuje opatření pro další rozvoj.

10.3 Spolupráce pedagogického týmu

Program **Žákovské dobrovolnictví** není založen pouze na činnosti jednoho člověka. Jeho úspěšná realizace vyžaduje spolupráci celého pedagogického týmu.

Pedagogičtí pracovníci mohou:

- přicházet s návrhy aktivit,
- podporovat žákovské iniciativy,
- pomáhat při přípravě akcí,
- propojovat dobrovolnické aktivity s výukou,
- podporovat reflexi zkušeností žáků.

Škola vytváří prostor pro to, aby se pedagogové mohli podílet na rozvoji programu podle svých možností, odbornosti a zájmu.

10.4 Zapojení žáků do řízení programu

Program podporuje také aktivní roli samotných žáků. Žáci nejsou pouze vykonavateli připravených aktivit, ale mohou se podílet na:

- návrzích nových aktivit,
- plánování akcí,
- organizaci jednotlivých částí programu,
- hodnocení a zpětné vazbě.

Tím se rozvíjí jejich:

- samostatnost,
- odpovědnost,
- organizační schopnosti,
- schopnost spolupracovat,
- občanská angažovanost.

10.5 Plánování a hodnocení programu

Program bude plánován v návaznosti na školní rok. Koordinátor připraví:

- plán dobrovolnických aktivit,
- přehled spolupracujících organizací,
- časový harmonogram,
- způsob hodnocení.

Hodnocení programu bude probíhat průběžně a bude zaměřeno zejména na:

- přínos pro žáky,
- kvalitu spolupráce s partnery,
- naplnění stanovených cílů,
- zájem a aktivitu žáků,
- možnosti dalšího rozvoje.

Součástí hodnocení bude také reflexe žáků, která umožní zjistit, jak sami účastníci vnímají význam dobrovolnické zkušenosti.

10.6 Kontinuita a udržitelnost programu

Cílem školy je vytvořit program, který nebude založen pouze na jednotlivých akcích nebo osobním nasazení konkrétních pracovníků, ale stane se dlouhodobou součástí života školy, bude dlouhodobě udržitelný.

Udržitelnost programu bude podporována zejména:

- zakotvením programu v koncepčních dokumentech školy,
- určením koordinátora programu,
- postupným rozšiřováním spolupráce s partnery,
- zapojením více pedagogických pracovníků,
- předáváním zkušeností mezi žáky různých ročníků,
- pravidelným vyhodnocováním a aktualizací programu

10.7 Závěrečné vymezení role koordinátora

Koordinátor programu **Žákovské dobrovolnictví** je garantem toho, aby dobrovolnické aktivity nebyly pouze souborem jednotlivých akcí, ale tvořily promyšlený systém podporující výchovu k občanské odpovědnosti a přípravu žáků na pomáhající profese.

Jeho hlavním úkolem je propojovat lidi, příležitosti a zkušenosti tak, aby žáci mohli postupně objevovat význam pomoci druhým a vlastní místo ve společnosti.

11 SPOLUPRÁCE S PARTNERY A KOMUNITA

Program **Žákovské dobrovolnictví** je založen na otevřenosti školy vůči svému okolí a na aktivním propojení vzdělávání s reálným životem. Škola vnímá spolupráci s partnerskými organizacemi jako důležitou součást naplňování svého vzdělávacího a výchovného poslání.

Partnerské organizace nejsou pouze místem realizace jednotlivých aktivit, ale stávají se důležitými spolupracovníky školy při rozvoji osobnosti žáků, jejich občanské odpovědnosti a profesní přípravy.

Prostřednictvím spolupráce s regionálními organizacemi získávají žáci možnost setkávat se s různými životními situacemi, poznávat potřeby lidí kolem sebe a učit se významu mezilidské pomoci.

11.1 Principy spolupráce s partnery

Spolupráce školy s partnery bude založena zejména na:

- vzájemném respektu a důvěře,
- společném zájmu na rozvoji žáků,
- jasném vymezení rolí a odpovědnosti,
- bezpečném prostředí pro žáky,
- otevřené komunikaci,
- dlouhodobém budování vztahů.

Škola bude usilovat o vytváření stabilních partnerství, která nebudou založena pouze na jednorázových akcích, ale na postupném rozvoji vzájemné spolupráce.

11.2 Typy spolupracujících organizací

V rámci programu mohou být partnery zejména:

- organizace poskytující sociální služby,
- zařízení pro seniory,
- organizace pracující s osobami se zdravotním znevýhodněním,
- mateřské a základní školy,
- neziskové a charitativní organizace,
- kulturní a komunitní centra,
- místní instituce a organizace regionu.

Výběr partnerů bude vycházet z:

- zaměření školy,
- potřeb žáků,
- bezpečnosti realizovaných aktivit,
- přínosu pro komunitu.

11.3 Spolupráce s organizacemi v oblasti sociálních služeb

Významnou oblastí programu bude spolupráce s organizacemi, které umožní žákům poznávat prostředí pomáhajících profesí. Tato spolupráce je důležitá zejména pro žáky oboru **Sociální činnost**, kteří si prostřednictvím těchto zkušeností vytvářejí hlubší porozumění práci s lidmi. Příkladem může být spolupráce se zařízeními pro seniory, například s **Alzheimer centrem Svoboda nad Úpou**.

Žáci zde mohou získávat zkušenosti prostřednictvím:

- společenských aktivit,
- rozhovorů a kontaktu s klienty,
- podpory při volnočasových činnostech,
- mezigeneračních aktivit.

Spolupráce bude vždy nastavena tak, aby odpovídala věku, schopnostem a připravenosti žáků a zároveň respektovala potřeby a pravidla daného zařízení.

11.4 Spolupráce s Charitou a neziskovými organizacemi

Škola chce dále rozvíjet spolupráci s charitativními a neziskovými organizacemi v regionu. Navazuje přitom na své dosavadní zkušenosti s podporou dobročinných aktivit, například prostřednictvím:

- Tříkrálové sbírky,
- charitativních akcí,
- podpory místních sbírek.

Jednou z možností dalšího rozvoje programu je spolupráce s **Oblastní charitou Trutnov**, například při organizaci potravinové sbírky.

Škola může v této oblasti nabídnout:

- zapojení žáků,
- organizační podporu,
- pomoc při informování veřejnosti,
- propojení aktivity s výchovou k občanské odpovědnosti.

Konkrétní forma spolupráce bude vždy předem dohodnuta s příslušnou organizací a dalšími zapojenými subjekty.

11.5 Spolupráce s komunitou a místními institucemi

Škola vnímá jako důležitou součást své role také aktivní zapojení do života místní komunity. Dlouhodobě podporuje setkávání školy, dětí, rodin a veřejnosti prostřednictvím různých aktivit, například:

- Velikonoční děláanky - tvořivé dílny,
- Vánoční děláanky -tvořivé dílny,
- Halloween,
- Valentýn,
- Dětský ples,
- Den ve tvý kůži.

Tyto aktivity nejsou pouze kulturními nebo společenskými událostmi, ale představují také příležitost, při které se žáci učí:

- komunikovat s různými skupinami lidí,
- organizovat společné aktivity,
- nést odpovědnost,
- aktivně přispívat k životu komunity.

11.6 Partnerství jako součást profesní přípravy žáků

Spolupráce s partnery má významný přínos zejména pro žáky oboru **Sociální činnost**. Umožňuje jim:

- propojit teoretické znalosti s reálnými situacemi,
- poznávat různá prostředí pomáhajících profesí,
- rozvíjet komunikační a sociální dovednosti,
- získávat zkušenosti důležité pro budoucí profesní uplatnění.

Současně však program přináší hodnotu všem žákům školy, protože podporuje jejich schopnost vnímat potřeby druhých, spolupracovat a být aktivní součástí společnosti.

11.7 Rozvoj partnerské sítě školy

Škola bude usilovat o postupné rozšiřování a zkvalitňování spolupráce s organizacemi v regionu. Cílem není vytvářet co největší počet partnerství, ale budovat takové vztahy, které budou:

- dlouhodobé,
- smysluplné,
- přínosné pro žáky i partnery.

Program **Žákovské dobrovolnictví** tak může postupně vytvářet síť spolupráce mezi školou, komunitou a organizacemi, které sdílejí společnou hodnotu: **pomáhat vytvářet prostředí, ve kterém mají lidé k sobě blíž.**

12 HODNOCENÍ A UDRŽITELNOST PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Program **Žákovské dobrovolnictví** bude průběžně vyhodnocován s cílem sledovat jeho přínos pro žáky, školu, partnerské organizace i místní komunitu. Hodnocení nebude zaměřeno pouze na počet uskutečněných aktivit, ale především na jejich kvalitu a skutečný dopad na osobnostní, občanský a profesní rozvoj žáků.

Základním kritériem úspěšnosti programu nebude pouze otázka: „**Kolik aktivit jsme uskutečnili?**“ ale především: „**Co si žáci z těchto zkušeností odnášejí a jak tyto zkušenosti ovlivňují jejich vztah k lidem, společnosti a budoucí profesi?**“

12.1 Oblasti hodnocení programu

Hodnocení programu bude probíhat v několika oblastech.

- **Přínos programu pro žáky** - Hlavní pozornost bude věnována tomu, zda program podporuje rozvoj žáků v oblasti:
 - empatie a schopnosti vnímat potřeby druhých,
 - odpovědnosti,
 - samostatnosti,
 - komunikačních dovedností,
 - spolupráce,
 - schopnosti řešit situace v reálném prostředí,
 - pozitivního vztahu k pomáhajícím profesím.

U žáků oboru **Sociální činnost** bude sledován také přínos pro jejich profesní přípravu a postupné vytváření profesní identity budoucích pracovníků v pomáhajících profesích.

- **Reflexe zkušeností žáků** - Nedílnou součástí programu bude reflexe zkušeností žáků. Škola bude vytvářet prostor pro to, aby žáci dokázali pojmenovat:
 - co jim dobrovolnická zkušenost přinesla,
 - co nového se naučili,
 - jak vnímali kontakt s lidmi, kterým pomáhali,
 - jak tato zkušenost ovlivnila jejich pohled na pomoc druhým.

Reflexe může probíhat například prostřednictvím:

- společných rozhovorů,
- třídních diskusí,
- krátkých písemných zamyšlení,
- sdílení zkušeností mezi žáky.

Smyslem reflexe není pouze zhodnotit aktivitu, ale pomoci žákům pochopit její hlubší význam.

- **Hodnocení spolupráce s partnery** - Důležitou součástí hodnocení bude také zpětná vazba spolupracujících organizací. Sledováno bude zejména:

- kvalita spolupráce,
- komunikace mezi školou a partnerem,
- vhodnost zapojení žáků,
- přínos aktivit pro organizaci a její klienty,
- možnosti dalšího rozvoje spolupráce.

Zpětná vazba partnerů bude sloužit jako podklad pro zkvalitňování programu.

- **Přínos programu pro školu a komunitu** - Program bude hodnocen také z hlediska jeho vlivu na život školy a regionu. Sledováno bude zejména:
 - posilování vztahu školy s veřejností,
 - aktivní zapojení školy do života komunity,
 - vytváření pozitivního obrazu školy,
 - podpora spolupráce mezi různými generacemi a skupinami obyvatel.

12.2 Nástroje hodnocení programu

Pro hodnocení programu budou využívány zejména:

- evidence realizovaných aktivit,
- přehled zapojených žáků,
- zpětná vazba žáků,
- reflexe jednotlivých aktivit žáky a pedagogickými pracovníky
- hodnocení pedagogických pracovníků,
- zpětná vazba partnerských organizací,
- pravidelné vyhodnocení koordinátorem programu.

Výsledky hodnocení budou využívány při plánování dalších aktivit a při aktualizaci programu.

12.4 Rozvoj programu v dalších letech

Na základě získaných zkušeností bude škola program dále rozvíjet podle aktuálních potřeb žáků, komunity a spolupracujících organizací.

Možnými směry dalšího rozvoje jsou:

- rozšíření nabídky dobrovolnických aktivit,
- zapojení dalších organizací v regionu,
- podpora většího množství žákovských iniciativ,
- vytvoření systému žákovských dobrovolnických týmů,
- sdílení zkušeností jako příkladu dobré praxe.

Škola bude usilovat o to, aby se program stal přirozenou součástí školní kultury.

12.5 Dlouhodobý význam programu

Dlouhodobým cílem programu **Žákovské dobrovolnictví** je vytvářet prostředí, ve kterém žáci nezažívají pomoc druhým pouze jako jednorázovou aktivitu, ale jako přirozenou součást občanského života. Program podporuje myšlenku, že vzdělávání není pouze předávání znalostí a dovedností, ale také formování člověka.

U žáků oboru **Sociální činnost** přispívá k formování budoucích profesionálů v pomáhajících profesích, kteří budou spojovat odbornou připravenost s lidským přístupem. U všech žáků školy podporuje rozvoj hodnot, které jsou základem odpovědné společnosti:

- respekt,
- solidarita,
- ochota pomáhat,
- odpovědnost za druhé.

Závěrečné poselství programu:

Program Žákovské dobrovolnictví nevychovává pouze žáky, kteří umějí pomoci. Jeho cílem je vychovávat mladé lidi, kteří rozumějí významu pomoci druhým a chtějí být aktivní součástí společnosti.

13 ZÁVĚR A DLOUHODOBÁ VIZE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Program **Žákovské dobrovolnictví** představuje významnou součást výchovného a vzdělávacího působení školy. Vzniká jako přirozené pokračování dlouhodobé snahy školy vést žáky k odpovědnosti, samostatnosti, spolupráci a aktivnímu zapojení do života společnosti.

Škola si uvědomuje, že její žáci mohou mít různé vzdělávací, osobní nebo životní potřeby a že někteří z nich potřebují větší podporu při cestě k samostatnosti a plnohodnotnému zapojení do společnosti. Právě proto má program **Žákovské dobrovolnictví** svůj význam. Žáci nejsou pouze příjemci podpory, ale dostávají příležitost sami podporu poskytovat, být užiteční a zažívat pocit, že jejich schopnosti, nápady a práce mají hodnotu.

Dobrovolnické aktivity jim umožňují:

- překonávat vlastní nejistotu,
- rozvíjet samostatnost,
- získávat sociální zkušenosti,
- učit se odpovědnosti,
- objevovat své schopnosti a možnosti,
- nacházet své místo ve společnosti.

Program tak podporuje důležitý princip: **Každý člověk může být prospěšný druhým lidem, pokud dostane příležitost a odpovídající podporu.**

Vztah programu k oboru Sociální činnost

Významnou roli má program zejména pro žáky oboru **Sociální činnost**, protože jim umožňuje propojit odborné vzdělávání s reálnými životními situacemi. Žáci získávají zkušenosti, které podporují jejich budoucí profesní směřování a pomáhají jim vytvářet si obraz o práci v pomáhajících profesích. Učí se, že práce v sociální oblasti není pouze souborem odborných činností, ale především vztahem k člověku, respektem k jeho důstojnosti a schopností nabídnout podporu tam, kde je potřeba. Program přispívá k formování budoucích profesionálů, kteří budou spojovat odborné znalosti s empatií, odpovědností a lidským přístupem.

Program pro všechny žáky školy

Přestože má program silnou vazbu na obor **Sociální činnost**, není určen pouze žákům tohoto oboru. Škola vnímá dobrovolnictví jako významný prostředek výchovy k občanské odpovědnosti pro všechny své žáky. Každý žák může podle svých možností přispět k tomu, aby se škola stala místem spolupráce, pomoci a respektu.

Zapojení žáků různých oborů podporuje vzájemné obohacování, rozvoj týmové spolupráce a vytváření prostředí, ve kterém se každý žák může cítit potřebný a úspěšný.

Dlouhodobá vize školy

Dlouhodobou vizí programu **Žákovské dobrovolnictví** je vytvořit školní prostředí, ve kterém bude pomoc druhým přirozenou součástí vzdělávání i každodenního života. Škola chce vychovávat nejen absolventy s odbornými znalostmi, ale především mladé lidi, kteří:

- znají hodnotu lidské pomoci,
- dokážou vnímat potřeby druhých,
- umějí spolupracovat,
- věří ve vlastní schopnosti,
- chtějí být aktivní součástí společnosti.

Program vyjadřuje přesvědčení školy, že vzdělávání není pouze přípravou na budoucí povolání, ale také cestou k formování člověka.

Závěrečné poselství programu

Žákovské dobrovolnictví mění pohled na pomoc druhým. Neučí žáky pouze vykonat určitou činnost. Učí je porozumět lidem, vnímat jejich potřeby a objevovat vlastní schopnost přinášet něco dobrého do života druhých.

U žáků oboru **Sociální činnost** pomáhá formovat budoucí profesionály v pomáhajících profesích.

U všech žáků školy podporuje vznik hodnot, na kterých stojí odpovědná a solidární společnost.

Protože pomáhat druhým není jen schopnost. Je to postoj k životu.

14 SCHVÁLENÍ A ÚČINNOST KONCEPCE PROGRAMU ŽÁKOVSKÉ DOBROVOLNICTVÍ

Koncepce programu **Žákovské dobrovolnictví** je strategickým a rozvojovým dokumentem školy, který vychází z dlouhodobého zaměření školy, jejích hodnot a zkušeností s podporou žáků v oblasti občanské odpovědnosti, samostatnosti a přípravy na budoucí profesní uplatnění. Koncepce byla vytvořena s cílem systematicky uchopit a dále rozvíjet aktivity školy zaměřené na pomoc druhým, spolupráci s komunitou a propojení vzdělávání s reálným životem.

Program navazuje zejména na:

- dlouhodobou práci školy s žáky,
- zaměření oboru **Sociální činnost**,
- zkušenosti žáků z odborné praxe,
- spolupráci s regionálními organizacemi,
- komunitní a charitativní aktivity školy.

Platnost a účinnost dokumentu

Koncepce programu **Žákovské dobrovolnictví** nabývá účinnosti dnem 1.9.2026 a bude průběžně aktualizována podle zkušeností školy, potřeb žáků, vývoje spolupráce s partnery a výsledků hodnocení programu. Současně byla předložena školské radě k projednání a vyjádření.

Odpovědnost za realizaci programu

Za realizaci, koordinaci a další rozvoj programu **Žákovské dobrovolnictví** odpovídá osoba pověřená ředitelkou školy.

Koordinátor programu spolupracuje s vedením školy, pedagogickými pracovníky, žáky a partnerskými organizacemi tak, aby program dlouhodobě naplňoval své hlavní poslání: **vést žáky k občanské odpovědnosti, podpořit jejich samostatnost a pomáhat jim objevovat vlastní schopnost být prospěšnými členy společnosti.**

V Janských Lázních dne 21.8.2026.

Mgr. Jana Honzíková, MBA, ředitelka školy